

สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะ  
การสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้\*  
ENVIRONMENT, PROBLEMS AND COMPETENCY FACTORS RELATED TO  
THE INNOVATION COMPETENCY MODEL OF DANCE TEACHERS  
FOR LEARNING MANAGEMENT

ธรรดา ประเสริฐ<sup>1\*</sup>, สุรรัตน์ จินพงษ์<sup>1</sup>, กาญจนา ตระกูลวรกุล<sup>2</sup>

Tarada Prasert<sup>1\*</sup>, Sureerat Chinpong<sup>1</sup>, Kanjana Trakoonvorakun<sup>2</sup>

<sup>1</sup>คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

<sup>1</sup>Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

<sup>2</sup>สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

<sup>2</sup>Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

\*Corresponding author E-mail: tarada.p789@gmail.com

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารระดับสถาบันและวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปวัฒนธรรม มีหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขา นาฏศิลป์ศึกษา และศิลปะบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยการจัดการเรียนการสอนสำหรับนาฏศิลป์จะมีลักษณะเฉพาะ และมีผลต่อแนวคิดด้านคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้ามาสู่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ยังขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา แต่ด้วยลักษณะวิชาชีพมีความ จำเป็นที่ต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการ เรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะที่ต้องการให้มีเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) สถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ควรจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการ จัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษา 2) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ควรจัดทำโครงการเพื่อพัฒนา สมรรถนะบุคลากรด้านภาษาในการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษา และ 3) สถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์ควรจัดให้มีระบบครูพี่เลี้ยงในการแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างครูที่จบการศึกษาใหม่และครูที่มีประสบการณ์ สอนมานานในด้านเทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ศาสตร์

**คำสำคัญ:** สภาพแวดล้อม, ปัจจัยสมรรถนะ, สร้างสรรค่นวัตกรรม, อาจารย์นาฏศิลป์

## Abstract

This research aims to study the environment, problems, and competency factors related to the innovation competency model of dance teachers for learning management by using qualitative research. The sample group was purposively selected, consisting of 20 executives at the institute and the College of Dramatic Arts. In-depth interviews were used as the research tool. Content data were analyzed. The research results found that the Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, is an institution specialized in arts and culture. It offers a Bachelor of Education in Performing Arts Education and a Bachelor of Arts in Thai Dance. The teaching and learning of dance has specific characteristics and affects the concept of the characteristics of individuals who will enter the Bunditpatanasilpa Institute and the College of Dramatic Arts. Dance teachers still lack technological and language skills. However, due to the nature of the profession, it is necessary to have competency in various areas, including personal competency, learning management competency, learning and innovation competency, knowledge and self-development competency, and competency that needs to be increased, including innovation and creativity competency, measurement and evaluation of efficiency in creating innovation in learning management. and competence in information, media and technology. The research has the following recommendations: 1) Silpa Institute should create a project to develop human resources in technology and support the use of technology in teaching for teachers and students. 2) Silpa Institute should create a project to develop human resources competence in language in teaching for teachers and students. 3) Silpa Institute should set up a mentor teacher system to share knowledge between newly graduated teachers and teachers with long experience in technology and various knowledge related to teaching performing arts.

**Keywords:** Environment, Competence Factors, Innovation, Dance Teacher

## บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในโลกแห่งยุคดิจิทัลและนวัตกรรม อาจารย์หรือครูผู้สอนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการด้วยกัน คือ 1) ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ 2) ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่แปลกใหม่ 3) ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือบทเรียนได้เป็นอย่างดีและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น 4) ทำให้การจัดการเรียนรู้สนุกและไม่เกิดความเบื่อหน่าย 5) ทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 6) ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน และ 7) ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษา (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2563) ดังนั้น นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะนำมาส่งเสริมสนับสนุนและใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ดีจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร โดยการใช้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ 2) เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ เป็นแนวคิดเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ในการทดลองใช้และการพิสูจน์ที่น่าเชื่อถือ 3) สื่อการเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็วยิ่งขึ้น 4) สื่อเทคโนโลยี คือ สื่อที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจัดทำขึ้นมาใหม่

การวิเคราะห์แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565 - 2569 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) พบว่า สถาบันให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาบุคลากร โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อยกระดับศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนคิด การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างรายได้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย รวมไปถึงการเสริมสร้างทักษะทางวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทของ “ครู” สู่การเป็นครุยุคใหม่ทำได้โดยเปลี่ยนจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” เป็นผู้ที่ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจชี้แนะวิธีการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ตลอดจนออกแบบกิจกรรมและนวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน อีกทั้งครูยังมีบทบาทเป็นนักวิจัยที่พัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน ส่วนการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครูเริ่มตั้งแต่การดึงดูดและคัดเลือกผู้มีศักยภาพสูงเข้าสู่วิชาชีพครู มีระบบพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งด้านค่าตอบแทน เส้นทางอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครู รวมถึงการพัฒนาครูผู้เชี่ยวชาญให้เป็นผู้สร้างครุรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ โดยวัดผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุก ระดับและทุกประเภท โดยมุ่งเน้นการปฏิรูประบบการประเมินผลเพื่อวัดทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดระดับความรู้แต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และความสามารถของอาจารย์/ครูผู้สอน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565)

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรระดับประเทศสู่แนวทางการปฏิบัติระดับองค์กร การศึกษาในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่าสถาบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรโดยกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้อาจารย์หรือครูผู้สอนมีคุณสมบัติและสมรรถนะที่เหมาะสม รวมถึงทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเข้าถึงทักษะทางวิชาชีพ และนำไปสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพอาจารย์/ครูผู้สอนได้อย่างต่อเนื่องและมีวิจรรย์ญาณ นอกจากนี้ แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565 - 2569 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) ยังระบุถึงจุดอ่อนที่สำคัญ ได้แก่ อาจารย์หรือครูผู้สอนขาดทักษะในการสอนและการสื่อสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษ รวมถึงการขาดความชัดเจนในแผนพัฒนาบุคลากรในสายอาจารย์ ผู้สอนและสายสนับสนุน สิ่งสำคัญของแผนพัฒนาการพัฒนาบุคลากรระดับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ระบุเพียงภาพรวมของการพัฒนาบุคลากรตามวิชาชีพครูเท่านั้น และยังไม่ได้ระบุถึงสมรรถนะเฉพาะทางของอาจารย์ผู้สอนโดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ อันเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความงดงามทางศิลปะจากการสร้างสรรค์การแสดง ร่วมกับการใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาค้นคว้าถึงสมรรถนะต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นสำหรับอาจารย์หรือครูผู้สอนนาฏศิลป์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยเชิงสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในแก้ไขสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยเชิงสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ให้เป็นสถาบันต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์ และทัศนศิลป์ ที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ

วิชาชีพ ในระดับชาติ และนานาชาติ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักศึกษาในศาสตร์รายวิชานาฏศิลป์ต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การทบทวนงานวิจัย บทความรายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ระดับผู้บริหารจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ตั้งแต่ระดับอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย และหัวหน้าภาค และมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยพิจารณาจากเวลา สถานที่และบุคคล เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นสรุปผลข้อมูลโดยมีแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการตีความและอภิปรายผล โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

**กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 20 คน คือ 1) ผู้บริหารระดับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คือ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 1 คน และรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 9 คน 3) คณบดีคณะศิลปศึกษา จำนวน 1 คน และ 4) หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ จำนวน 8 คน

**เครื่องมือในการวิจัย** ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีลักษณะคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้

**การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย** ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู คู่มือวัดผลประเมินผลการศึกษา วิธีการสร้างและข้อสอบจากเอกสารต่าง ๆ วิเคราะห์แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีลักษณะคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ และกำหนดวิธีการตรวจสอบในการหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เพื่อตอบคำถามตามความมุ่งหมาย โดยวิธีการตรวจสอบด้านข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูล เวลา สถานที่ และบุคคลให้ครบทั้ง 3 ด้าน (สุงรงค์ จันทวนิช, 2559)

**การเก็บรวบรวมข้อมูล** งานวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 20 คน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยเตรียมบทสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางไว้ล่วงหน้า และเพิ่มเติมขณะสัมภาษณ์แล้วแต่ความเหมาะสม การเก็บข้อมูลเพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยชี้แจงรายละเอียดข้อมูลสำหรับหัวข้อในการ

สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

**การวิเคราะห์ข้อมูล** งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่มีความยืดหยุ่นสูง (รัตนะ บัวสนธ์, 2558) ด้วยการบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือเอกสารการบรรยายนี้จะเน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏ โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุปโดยนำผลการสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุป ที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

## ผลการวิจัย

สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ มีผลการวิจัย ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 20 คน ประเด็นสภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า จากการสัมภาษณ์ในประเด็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ มีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์และช่างศิลป์ในวิทยาลัยต่าง ๆ ที่กระจายตามภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 15 แห่ง ซึ่งมีวิทยาลัยนาฏศิลป์จำนวนทั้งหมด 12 แห่ง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนาฏศิลป์จะมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีผลต่อแนวคิดด้านคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้ามาสู่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยการกำหนดแนวทางจะเริ่มจากการคัดเลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกลักษณะที่ใกล้เคียงและคล้ายคลึงตามลักษณะของตัวละครทางนาฏศิลป์ทั้งบุคลิกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ได้แก่ ตัวแสดงพระจะมีลักษณะหน้าตาดี หล่อสวยหวาน และรูปร่างสูง ตัวแสดงนางมีลักษณะใบหน้าเรียวงาม รูปร่างสมส่วน ตัวแสดงยักษ์มีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่เป็นหลัก ยักษ์และลิงไม่ต้องหล่อเป็นต้น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ทุกคนจึงมักเป็นผู้สำเร็จการศึกษาโดยเฉพาะทางนาฏศิลป์ ซึ่งมีผลต่อความเป็นบุคลิกลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะ คือ มีบุคลิกลักษณะเรียบร้อยมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน และมีสมรรถนะความเป็นครูที่เหมาะสมกับความเป็นครู

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า จากการสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษากล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์มีหลากหลายรุ่น ตั้งแต่อายุเพิ่งสำเร็จการศึกษาใหม่ รุ่นวัยกลางคน และรุ่นอาวุโสหลังเกษียณ ทำให้เป็นปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นวัยกลางคนและอาวุโส ส่วนรุ่นใหม่จะไม่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี แต่มีปัญหาด้านความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ได้กล่าวว่า “ปัญหาของสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์นาฏศิลป์รุ่นเก่าจะขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา ทำให้เป็นอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ แต่สำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นใหม่จะมีทักษะ

ทางเทคโนโลยีที่ดี แต่ยังขาดประสบการณ์ในการเรียนการสอน ซึ่งทางสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์อย่างต่อเนื่อง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, 2566) ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 กล่าวว่า “อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์มีหลากหลายรุ่นตั้งแต่อายุเพิ่งสำเร็จการศึกษาใหม่ รุ่นวัยกลางคน และรุ่นอาวุโสหลังเกษียณ ทำให้เป็นปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นวัยกลางคนและอาวุโส ส่วนรุ่นใหม่จะไม่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี แต่มีปัญหาด้านความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, 2566) และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 กล่าวว่า “อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา สำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นวัยกลางคนและอาวุโสก็มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี ส่วนรุ่นใหม่จะไม่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี แต่มีปัญหาด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, 2566)

3. ปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า จากการสัมภาษณ์ในประเด็นปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ปัจจัยสมรรถนะเกี่ยวข้องกับ รูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ คือ

3.1 สมรรถนะส่วนบุคคลของอาจารย์นาฏศิลป์ อันได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคลด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ และสมรรถนะทักษะที่ต้องการในตลาดแรงงานของอาจารย์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สอนระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า สมรรถนะของอาจารย์นาฏศิลป์ระดับปริญญาตรีมีความเป็นครูผู้สอนที่เหมาะสมและมีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก รวมถึงการสร้างสรรค่นวัตกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีทักษะในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

3.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ อันได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สอนระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ระดับปริญญาตรีมี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มโซนและละคร ซึ่งมีสมรรถนะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการระหว่างความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสมรรถนะทางวิชาการสามารถ สืบสานอนุรักษ์งานศิลป์กับผลงานสร้างสรรค์ได้อย่างสมบูรณ์

3.3 สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีของอาจารย์นาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะด้านการรู้เท่าทันสารสนเทศ การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อมีทักษะการวิเคราะห์สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของสื่อของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะการรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสนเทศ ใช้สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ได้อย่างเหมาะสมของอาจารย์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สอนระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า กลุ่มครูสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูผู้สอนที่เป็นรุ่นอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และกลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่ 25 ปีถึง 50 ปี ความมีสมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะเทคโนโลยีสมัยใหม่ คือ กลุ่มผู้น้อยกว่าส่วนใหญ่

ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้สะดวกรวดเร็วและง่ายกว่า แต่ครูผู้สอน 2 กลุ่มสามารถที่จะร่วมกันในการบูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีได้ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

3.4 สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหาของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สมรรถนะการสื่อสาร โดยต้องเป็นทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน และสมรรถนะการให้และการยอมรับความร่วมมือระหว่างทีมงานและผู้เรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สอนระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์แบ่งเป็นครู 2 รุ่น ครูผู้สอนรุ่นเดิมมีองค์ความรู้และสามารถจัดการเรียนรู้และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทำให้มีโอกาสปรับตัวใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นเพื่อการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีแต่ยังสอนแบบเดิมเป็นส่วนมาก คือ การสอนแบบปฏิบัติที่สอนในห้องเรียนโดยอาจารย์เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาปฏิบัติตามแบบอย่าง แต่เมื่อมีสถานการณ์วิกฤตดังเช่น การเกิดโรคระบาด Covid 19 ทำให้เกิดการปรับตัวการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง และเมื่อพิจารณากลุ่มครูผู้สอนรุ่นใหม่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันดังนั้นการใช้นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ไม่ยากกับการใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาโดยทำเป็นกิจกรรมเกมส์ การบันทึกสื่อและนักศึกษาสามารถเลียนแบบหรือทดสอบหรือการตอบคำถามในระบบเทคโนโลยีได้ดี เป็นต้น

3.5 สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเองของอาจารย์นาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะการค้นคว้าและค้นหาองค์ความรู้ใหม่ การสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายของอาจารย์นาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สอนระดับปริญญาตรี ผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า ครูผู้สอนระดับปริญญาตรีมีองค์ความรู้แบบดั้งเดิมโดยถอดบทเรียนจากแม่ครูดั้งเดิมซึ่งองค์ความรู้ยังคงอนุรักษ์ไว้และประกอบกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มครูผู้สอนระหว่าง 2 รุ่น ทำให้เกิดการสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการ ครูผู้สอนรุ่นใหม่มีความสามารถค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ดีและครูผู้สอนทั้ง 2 รุ่น พร้อมที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม

3.6 สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ของอาจารย์นาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะด้านยุทธศาสตร์การกำหนดการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณค่า (Value Creation) และมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน องค์การการศึกษา และสังคมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะด้านการจัดการนวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนตามกระบวนการและการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย สมรรถนะการประยุกต์นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการใช้สื่อวัตกรรมการสร้างสรรค์ของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์การใช้สื่อวัตกรรมการสร้างสรรค์ของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.7 สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพก่อนและหลังของผลสัมฤทธิ์และการตอบสนองของผู้เรียนในการใช้สื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการทำกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการวัดและการประเมินการแสดงความความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการวัดและการประเมินการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการวัดและการประเมินการมีส่วนร่วมใน

ความรับผิดชอบกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสมรรถนะการวัดและการประเมินการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สอนระดับปริญญาตรี ซึ่งผู้บริหารส่วนมากให้ความเห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีสมรรถนะการวัดการประเมินการจัดการเรียนการสอนของตัวเองตามทักษะคติของตนเอง เกณฑ์หรือเครื่องมือที่ใช้วัดเป็นไปตามมาตรฐานส่วนบุคคลในการจัดการเรียนรู้

และพบว่า สมรรถนะที่สำคัญที่ต้องการสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์ คือ สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ การวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะด้านสารสนเทศสื่อ และเทคโนโลยีของอาจารย์นาฏศิลป์ ส่วนสมรรถนะด้านอื่นที่เหลือเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต้องมีในความเป็นอาจารย์นาฏศิลป์เป็นพื้นฐานสำคัญ อันได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคลของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์นาฏศิลป์ สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์ และสมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเองของอาจารย์นาฏศิลป์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 20 คน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นรูปภาพได้ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 1 สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า 1) สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของ อาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันผลิตบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์ในวิทยาลัยต่าง ๆ ที่กระจายตามภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 15 แห่ง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนาฏศิลป์จะมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีผลต่อแนวคิดด้านคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้ามาสู่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยการกำหนดแนวทางจะเริ่มจากการคัดเลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกลักษณะ ที่ใกล้เคียงและคล้ายคลึงตามลักษณะของตัวละครทางนาฏศิลป์ทั้งบุคลิกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ได้แก่ ตัวแสดงพระจะมีลักษณะหน้าตาดี หล่อสวยหวาน และรูปร่างสูง ตัวแสดงนางมีลักษณะใบหน้าเรียวงาม รูปร่างสมส่วน ตัวแสดงยักษ์มีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่เป็นหลัก ยักษ์และลิงไม่ต้องหล่อเป็นต้น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ทุกคนจึงมักเป็นผู้สำเร็จการศึกษามาโดยเฉพาะทางนาฏศิลป์ ซึ่งมีผลต่อความเป็นบุคลิกลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะ คือ มีบุคลิกลักษณะเรียบร้อยสัมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน และมีสมรรถนะความเป็นครูที่เหมาะสมกับความเป็นครู 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์มีหลากหลายรุ่น ตั้งแต่อายุเพิ่งสำเร็จการศึกษาใหม่ รุ่นวัยกลางคน และรุ่นอาวุโสหลังเกษียณ ทำให้เป็นปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นวัยกลางคนและอาวุโส ส่วนรุ่นใหม่จะไม่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี แต่มีปัญหาด้านความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด และ 3) ปัจจัยสมรรถนะเกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อ การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ คือ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะ ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมิน ประสิทธิภาพการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

## อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบและสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

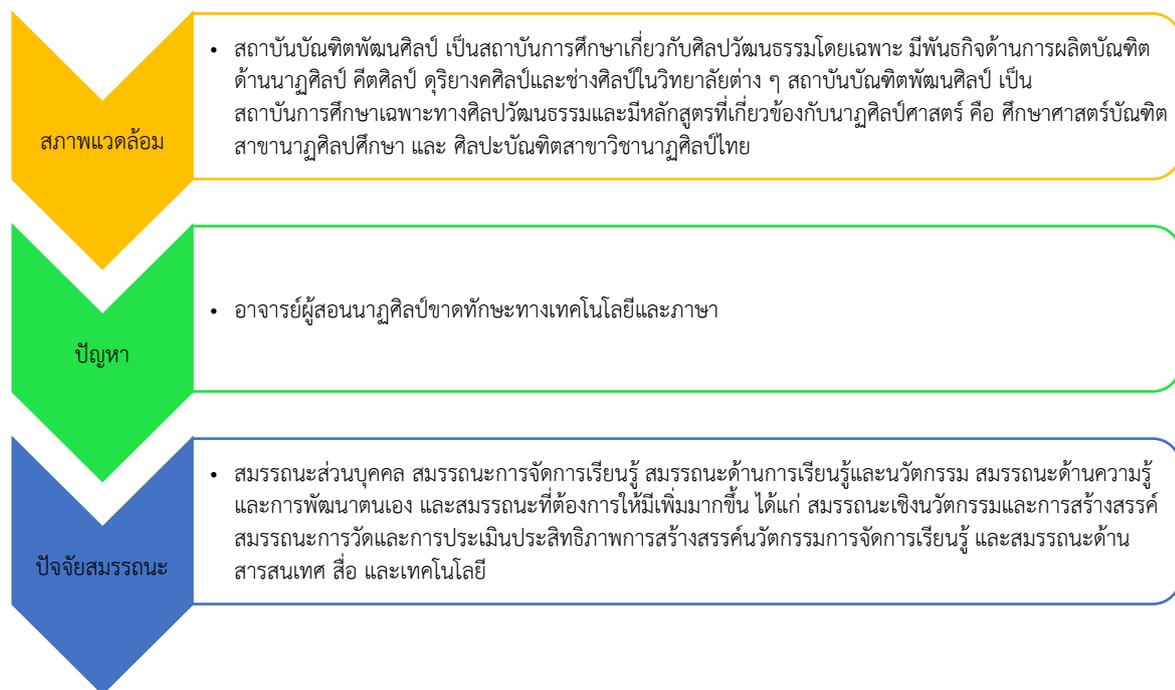
ผลจากการวิจัย พบว่า 1) สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของ อาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะ มีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์และช่างศิลป์ในวิทยาลัยต่าง ๆ ที่กระจายตามภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 15 แห่ง ซึ่งมีวิทยาลัยนาฏศิลป์จำนวนทั้งหมด 12 แห่ง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนาฏศิลป์จะมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีผลต่อแนวคิดด้านคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้ามาสู่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยการกำหนดแนวทางจะเริ่มจากการคัดเลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกลักษณะที่ใกล้เคียงและคล้ายคลึงตามลักษณะของตัวละครทางนาฏศิลป์ทั้งบุคลิกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ได้แก่ ตัวแสดงพระจะมีลักษณะหน้าตาดี หล่อสวยหวาน และรูปร่างสูง ตัวแสดงนางมีลักษณะใบหน้าเรียวงาม รูปร่างสมส่วน ตัวแสดงยักษ์มีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่เป็นหลัก ยักษ์และลิงไม่ต้องหล่อเป็นต้น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ทุกคนจึงมักเป็นผู้สำเร็จการศึกษามาโดยเฉพาะทางนาฏศิลป์ ซึ่งมีผลต่อความเป็นบุคลิกลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะ คือ มีบุคลิกลักษณะเรียบร้อยสัมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน และมีสมรรถนะความเป็นครูที่เหมาะสมกับความเป็นครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cirila, P. ที่สรุปว่า การวิเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับผลผลิตทางการศึกษาเพื่อเลือกสมรรถนะของครูที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของนักเรียน รูปแบบของสมรรถนะของครูด้านการส่งเสริมกระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางอารมณ์และกระบวนการทางสังคมถูกพัฒนาเป็นกรอบความเข้าใจถึง

ผลสัมฤทธิ์รวมของสมรรถนะครูที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการส่งเสริมกระบวนการทางปัญญา อารมณ์และสังคมของนักเรียน สมรรถนะของครูส่งผลกระทบต่อแต่ละกระบวนการและแต่ละกระบวนการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียน (Cirila, P., 2015) 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์มีหลากหลายรุ่น ตั้งแต่อายุเพิ่งสำเร็จการศึกษาใหม่ รุ่นวัยกลางคน และรุ่นอาวุโสหลังเกษียณ ทำให้เป็นปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับอาจารย์นาฏศิลป์รุ่นวัยกลางคนและอาวุโส ส่วนรุ่นใหม่จะไม่มีปัญหาการใช้เทคโนโลยี แต่มีปัญหาด้านความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nikola, S. ที่สรุปว่า ปัญหาหลักของสมรรถนะครูคือ ความจำเป็นสำหรับการสร้างสรรค์กระบวนการสอน ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่เป็นที่มาของการสอนที่ดีและมีคุณภาพ เพราะนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงระบบการสอน การปรับปรุงกระบวนการสอนและผลลัพธ์ (Nikola, S., 2021) และ 3) ปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ คือ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางศิลปวัฒนธรรมและมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ศาสตร์ คือ ศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขานาฏศิลป์ศึกษา และศิลปบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มีแผนงานที่ระบุจุดอ่อนที่สำคัญ คือ อาจารย์ผู้สอนขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา แต่ด้วยลักษณะวิชาชีพมีความจำเป็นที่ต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะสมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะที่ต้องการให้มีเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ดังนั้น สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยยศ ไพวิทยาศิริธรรม และยุวารี พลพันธ์ ที่สรุปว่า ผลการสังเคราะห์ปัจจัยสมรรถนะของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ หลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี การประเมินและประเมินผล การจัดการห้องเรียน การวิจัย และลักษณะของครู (ไชยยศ ไพวิทยาศิริธรรม และยุวารี พลพันธ์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และประสาธน์ เนิองเฉลิม ที่สรุปว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์บริบท ความสามารถในการสร้างแนวคิด ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น ความสามารถในการสะท้อน ความสามารถในการนำเสนอ และความสามารถในการประเมิน (ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และประสาธน์ เนิองเฉลิม, 2561)

## องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ มีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์และช่างศิลป์ในวิทยาลัยต่าง ๆ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางศิลปวัฒนธรรม

และมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ศาสตร์ คือ ศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขานาฏศิลป์ศึกษา และศิลปะบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งประสบปัญหาในเรื่องของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา แต่ด้วยลักษณะวิชาชีพมีความจำเป็นที่ต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะที่ต้องการให้มีเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมิน ประสิทธิภาพการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ดังนั้นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จึงควรจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด ดังแสดงในภาพที่ 2



ภาพที่ 2 สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้

### สรุปและข้อเสนอแนะ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ มีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์และช่างศิลป์ในวิทยาลัยต่าง ๆ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางศิลปวัฒนธรรมและมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ศาสตร์ คือ ศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขานาฏศิลป์ศึกษา และศิลปะบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งประสบปัญหาในเรื่องของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ขาดทักษะทางเทคโนโลยีและภาษา แต่ด้วยลักษณะวิชาชีพมีความจำเป็นที่ต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะที่ต้องการให้มีเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ สมรรถนะการวัดและการประเมินประสิทธิภาพการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้ 1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ควรจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน

สำหรับอาจารย์และนักศึกษา 2) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ควรจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านภาษาในการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษา และ 3) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ควรจัดให้มีระบบครูพี่เลี้ยงในการแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างครูที่จบการศึกษาใหม่และครูที่มีประสบการณ์สอนมานานในด้านเทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ศาสตร์

### เอกสารอ้างอิง

- กุลิศรา จิตรชญาวัฒน์. (2563). การจัดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และประสาธต์ เนื่องเฉลิม. (2561). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 18(4), 129-141.
- ไชยยศ ไพวิทยาศิริธรรม และยุวารี พลพันธุ์. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยสมรรถนะของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน. Veridian E-Journal, 9(4), 11-27.
- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1. (14 พ.ย. 2566). สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้. (ฐรรดา ประเสริฐ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2. (14 พ.ย. 2566). สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้. (ฐรรดา ประเสริฐ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. (14 พ.ย. 2566). สภาพแวดล้อม ปัญหาและปัจจัยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของอาจารย์นาฏศิลป์เพื่อการจัดการเรียนรู้. (ฐรรดา ประเสริฐ, ผู้สัมภาษณ์)
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2558). วิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2565). แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนสำนักอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cirila, P. (2015). Teacher Competencies through the Prism of Educational Research. c.e.p.s Journal, 5(3), 183-204.
- Nikola, S. (2021). Teachers' key Competencies for Innovative Teaching. International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education, 9(3), 331-345.